

Dosya:

Adalar'da Modern Mimarlık Mirası

*İstanbul Prens Adaları, Mart 2019'dan bu yana yeni bir yola yelken açmış durumda: **Dünya Miras Alanları** Geçici Listesine adaylık hazırlığında. Bu dosya tam da miras konusu Adalar'da tartışmaya açılmışken ve koru(ma)ma planları, geçici dönem (**yapılaş**)ma kuralları derken Adalar genelinde tehlikedeki yapı sayısının hızla artışına dikkat çekmeyi amaçlıyor.*

Bundan en çok etkilenecek yapı gurubunun hem konumları hem de koruma konusundaki yasal belirsizlikleri nedeniyle Modern Mimarlık Mirası olması kaçınılmaz... Toplumdaki tarihselliği temel alan koruma anlayışı kabullerini değiştirmenin ve yapı kalitesi değerlendirmelerinin kötüye kullanımına karşı koymanın güçleştiği bir dönemde, sadece sıra dışı modern mimarlık örneklerinin değil, bir dönemin, modernleşme kültürünün izleri olarak, kent dokusuna sahip çıkabilmek gerekiyor.

*Adalar'da modern mimarlık varlığının genel bir tanıtımını yapan **Zafer Akay**, savaş öncesi ve sonrasındaki bağlamların değişim evrelerine göre değişen tarzları tanımlamaya çalışarak, merkezlerde azınlıkta kalsa da, kentsel gelişme ile Adalar'ın silüetlerine giderek hâkim olan modern mimarlığı geçerli kılan nedenleri sorguluyor. Bugün gerçek sorunun yapı yoğunluğu artış talebi olduğunu vurgulayarak, modern mimarlığın tarihselcilik vebasına direnç gösterebileceği güçlü yanına dikkat çekiyor.*

*Mesafe üzerinden varlığını tanımlayan İstanbul'un az uzak Adalar'ının modernleşme ile nasıl tanıştığını ve sonrasında nasıl olup da kentteki en önemli modernleşme sahnelerinden biri haline geldiğinin hikâyesini çözmeyi amaçlayan **Zühre Sözeri**, vapurlarla başlayan 'modernleşme müdahalesi'nden Prost'un gerçekleşmeyen Ada hayallerine, Ada sokaklarının 'utangaç modernite' izlerinden Adalı olma durumuna, bir yandan modernleşme sahneleri kurulurken Ada'nın 'kendi kendine modernleşen' yüzüne doğru ilerliyor.*

*Yapı malzemesi olarak 'betonarme'nin Adalar mimarisinin dokusuna nasıl eklemlendiğini inceleyen **Alp Sunalp**, biraradalığın var ettiği bu eşsiz kültür varlığı birikiminin Erken Cumhuriyet Dönemi örneklerini, geçirgenlikleri koruyarak ve keskin sınırlar çizmenin mümkün olmadığını vurgulayarak cephe düzenleri üzerinden aktarıyor. Yazının önemli bir diğer tarafı Bauhaus etkisini temsil eden Tel Aviv örneklerinin dünya kamuoyunda nasıl sesini duyurduğunu ve Dünya Miras Alanları arasına girmek için hazırlanan Adalar'ın Modern Mimarlık Mirasının da oldukça benzer bir nitelikte olduğunu hatırlatması.*

*Tüm özgünlükleri ve etkileri ile Adalar'ın kentsel bütününe Akademi hocalarının gözünden bakan **Nezih Aysel**, mimarlık pratiği ve eğitiminin iç içe yürüdüğü eğitim sisteminde bireylerin 'Ada'da tasarlamak' fikrine yaklaşımlarını inceliyor ve bizlere de deneyimletiyor. Yazının aktardığı proje kritiklerinden anlıyoruz ki, bu tasarımlar İstanbul'un başka sayfiyelerinden farklı ve Adalı olma bağlamı ile yorumlanıyor. İstanbul ölçeğinde az kayıpla bugüne ulaşan bu zengin koleksiyonu korumak sadece Adalıların değil herkesin sorumluluğu...*

*Bu dosyaya konu olan Adalar'daki Modern Mimarlık Mirasının nasıl korunabileceği, hangi kriterlerin Adalar'daki örnekler için değerlendirmeye alınabileceği, tehditlerin neler olduğu **Aygün Aşık** ve **Ebru Omay**'in çalışmasında inceleniyor. Bu kapsamda Ada konumundan ve İstanbul sayfiyesi olma halinden kaynaklanan ve özellikle 'konut' kavramının öne çıkmasını irdeleyen çalışma, koruma araçlarını Ada açısından değerlendiriyor ve konuyu modern mimarlık mirası alanındaki evrensel koruma platformları üzerinden örnekliyor.*

Adalı olan olmayan, seven sevmeyen, vapurlarında çay içen, salebini üfleyen... son vapuru kaçırın, Lodos'tan dolayı vapurda geceleyn... her kim olursanız olun Ada ile ufacık da olsa temas etti iseniz, kafanıza hep şu takılır: 'Nedenini bilmeden mutlu olduğumuz yer...' Peki nasıl oluyor bu? Ada sokaklarında, binalarında, bina yüzlerinde ne var bizi yeniden görmeye iten? Yanyanalıkları mı? Kendi başlarına değil ama çoğul olmaya imkân verdiği için kendi başına küçük ama varlık sebebiyle koskocaman bir 'modern' olması mı? İstanbul Adaları 'modern'in ta kendisi...

Dosya yazılarının neredeyse tümüne katkı veren ve arşivini açan Adalar Müzesi'ne teşekkürler...

*Dosya editörleri: **Zafer Akay** - **Zühre Sözeri***